

zal vinden, omdat de tarieven zeer hoog zijn. Er is dus alle tijd, om de kat uit den boom te zien, en mocht het zijn, dat er misbruiken insluipen, die wij nu niet kunnen voorzien, dan is er tijd, om er een eind aan te maken. Op dit oogenblik is er geen enkele reden om bevreesd te zijn voor het welzijn van de menschheid en voor onze beurs.

Leeuwarden, 18 November 1917. _____

DR. L. DE JAGER.

EEN CURSUS IN PSYCHO-ANALYSE EN WIJSHEID.

Dezer dagen kwam mij een aankondiging in handen van een cursus in „Psycho-analyse en Wijsheid” (is dit laatste bedoeld als aanvulling of tegenstelling?), staande op naam van dr. J. A. RESINK te 's-Gravenhage (geen geneeskundige) en J. VAN VEEN, arts te Haarlem. Deze cursus is bedoeld voor leeken. De aankondiging is een mengsel van niet te begrijpen mystiek en wel te begrijpen reclame. Het publiek, dat zich door den kabalistischen inhoud aangetrokken voelt, verraadt, naast zin voor mystisch gedoe, gebrek aan kennis en critisch oordeelvermogen. Hun dreigt hier een ernstig gevaar, dat heeft de praktijk mij geleerd. Tegen een cursus in psycho-analyse met of zonder wijsheid, bestemd voor leeken en aangekondigd op een wijze, zooals bedoeld geschrift aangeeft (in verband met den papiernood laat ik aanhalingen daaruit achterwege), acht ik het mijn plicht een ernstige waarschuwing en een woord van protest te doen hooren.

Amsterdam, 20 November 1917. _____

Dr. F. S. MEIJERS.

EEN GEWEIGERDE ADVERTENTIE.

„De redactie maakt bezwaar tegen de opname”. Dit kreeg ik ten antwoord, toen ik een advertentie (let wel: slechts een advertentie) wilde plaatsen, waarin ik assistenten vroeg voor de heilkundige kliniek aan de hoogeschool alhier. De redenen, waarom ik mij tot Noord-Nederland wendde, waren volgende: hier heerscht overal een tekort aan geneesheeren; het groote getal patiënten vraagt uitbreiding van het aantal assistenten.

Waarom de redactie bezwaren maakt en welke deze kunnen zijn, is mij onbegrijpelijk. Wat voor belang kan zij er toch bij hebben, of een Nederlandsch arts tijdelijk buiten de rijksgrenzen de geneeskundige praktijk toepast? Of hebben Nederlanders, die, zooals ik, buitenlands wonen, geen recht meer om een advertentie te plaatsen, om niet te spreken van een opstel?

Het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* heeft hier in Zuid-Nederland vele vrienden. Voor zoover ik mij herinner, stelde de redactie vóór den oorlog meermalen haar kolommen open voor de Vlaamsche geneesheeren. Is dit nu ook veranderd? Ik kan toch moeilijk veronderstellen, dat de invloed van den oorlog in het neutrale Nederland zóó groot is, dat zelfs de redactie van een geneeskundig blad haar vroegere, bredere opvatting heeft gewijzigd.

Gent, 2 November 1917.

C. H. TEN HORN.

Er bestaat zeker geen bezwaar tegen, dat Nederlandsche geneesheeren tijdelijk buiten ons land hun kracht wijden aan zieken of gewonden, van welken landaard zij ook zijn mogen. Maar de advertentie van den heer TEN HORN betrof niet in de eerste plaats het belang der zieken, want wij durven onderstellen, dat die te Gent nog wel elders met vrucht behandeld kunnen worden dan juist in zijn kliniek. Zijn advertentie was gesteld in het belang van de hoogeschool te Gent en wij wenschen ons te onthouden van eenige daad, welke die hoogeschool raakt. Of deze houding het aantal vrienden, waarover wij ons in België verheugden, zal verminderen of vermeederen, zal de toekomst moeten leeren.

Redactie.

KUNSTMATIG OEDEEM VAN DE HAND.

Mag ik collega VAN ROOJEN naar aanleiding van de slotalinea van zijn artikel onder bovenstaanden titel (zie n°. 19, bldz. 1765) verwijzen naar de *Geneeskundige Bladen*, 15de Reeks, n°. III, Hard traumatisch oedeem, waarin ik op bldz. 95 het

stevig verbinden van de gezonde hand beschreef, terwijl op de volgende bldz. de ziektegeschiedenis is te vinden van den werfsjouwer, die 2 jaar later op de afdeeling van prof. ROTGANS op dezelfde wijze werd behandeld.

Amsterdam, 21 November 1917.

G. P. VAN TROOIJEN.

TARIEF RIJKSVERZEKERINGSBANK.

In het onderschrift, geplaatst onder mijn ingezonden stuk onder bovenstaanden titel in het *Tijdschrift voor Ongevallen-Geneeskunde* van November 1917, bericht de medischadviseur der Rijksverzekeringbank, dat „thans aan het hoofdbestuur der Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst gevraagd is, of, behalve den Haag, nog meer plaatsen moesten worden toegevoegd. *Overeenkomstig het ontvangen antwoord is gehandeld*”.

Hieruit blijkt, dat de verschillende tariefverandering aan ons hoofdbestuur is te danken: zou dit laatste wellicht geneigd zijn zijn overwegingen, die tot dit advies aanleiding gaven, te willen publiceeren? Dit zou kunnen leiden tot bekorting der discussie en tot besparing van ruimte in het *Tijdschrift*.

Lekkerkerk, November 1917.

D. N. VAN GELDEREN.

GENEESHEEREN EN VROEDVROUWEN.

In het *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* van 15 November staat, overgenomen uit het *Tijdschrift voor Verloskunde*, een ernstige beschuldiging, die, openlijk geuit, niet zoo maar voorbij gegaan mag worden: te de Joure (Fr.) zou een wijkverpleegster een verlossing geleid hebben en de patiënte zou later in het ziekenhuis te Leeuwarden overleden zijn. De arts zou wel het geld voor, de verlossing ontvangen hebben, maar keek er overigens niet naar om. Ook te Koudum zou de wijkverpleegster verlossingen leiden. Ik weet niet, of deze beschuldigingen waar zijn: officieel onderzoek lijkt mij wèl van belang; want zij *kunnen* waar zijn: ik weet, dat dergelijke toestanden meer voorkomen en, erger nog, ik weet, dat er plaatsen zijn, waar buurvrouwen de verlossing leiden en waar de arts 's morgens bericht krijgt, dat alles goed gegaan is.

Dit alles is een gevolg van onvoldoende deskundige hulp. Wij mogen niet veronderstellen, dat gemakzucht den arts er toe brengt op deze wijze te kort te schieten in zijn plichten. Er zijn heel veel dokters, die te veel werk hebben. Hun gewone praktijk laat het niet toe, dat zij de noodige zorg besteden aan de verloskunde en dan wordt deze vaak overgelaten aan onbevoegden.

Maar waarom wordt dit „te veel” dan niet overgelaten aan haar, die wèl bevoegd is: aan de vroedvrouw? In Sept. 1916 schreef ik voor het *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* een stukje, waarin o.a. de vroedvrouwenkwestie ter sprake kwam. Ik toonde daarin aan, dat de normale kraamvrouw eigenlijk thuis behoort bij de vroedvrouw, waar zij om verschillende redenen veel veiliger is dan bij de arts, die vaak zoo weinig tijd heeft en zoo veel met infectie in aanraking komt. Maar dan moeten wij artsen ook zorgen, dat die vroedvrouwen een ruim bestaan hebben: wij moeten niet met haar concurreeren, wij moeten haar ook een deel van de betere praktijk overlaten. Een vroedvrouw heeft, voor het belangrijke werk, dat zij verricht, recht op een goed inkomen: zij moet hebben een goede verzorging, goed eten en drinken. Zij moet haar kamers duurder betalen dan bijv. een onderwijzeres, zij heeft veel slijtage aan kleeven, schoenen en rijwielen, zij moet kunnen zorgen voor de toekomst. Een vroedvrouw moet een inkomen hebben van minstens f 1200 in het jaar. Het minimum gemeentesalaris zou daartoe moeten zijn f 500; uit haar eigen, meestal slecht betaalde praktijk zou zij nog kunnen maken f 350 en om dus een goed bestaan te hebben zou zij nog f 350 moeten maken... uit de praktijk, die nu de dokters houden.

Mijn bedoeling is, dunkt mij, duidelijk; op het platteland worden veel kinderen geboren vóórdat de dokter aanwezig is, en er wordt veel aan onbevoegden overgelaten. Dit mag niet zijn. Er zijn natuurlijk plaatsen, waar de dokter zonder verloskundige praktijk geen voldoende bestaan heeft, maar er zijn er heel veel, waar een vroedvrouw, naast ons een goed bestaan zou hebben, wanneer *wij* maar wilden.

Wij hebben in ons land gelukkig goede vroedvrouwscholen, die ons verloskundigen